

KƏRƏMƏLİNİN PAXILLIĞI

(Hekayə)

Bahadır kişi bir az kasıbyana yaşasa da, kəndin sayılıb-seçilən adamlarından idi. Heç kəsle işi olmaz, kimsənin paxıllığını çəkməzdi. Ağsaqqallığı, ağıllı məsləhətləri də vardı. Dilindən acı söz çıxmaz, əlindən bəd işlər gəlməzdi Bahadırın. İmkan tapanda özündən kasıblara yardım əlini də uzadardı. Belə xasiyyətinə görə üç-dörd nəfər adamdan savayı, kənd camaatının hamısı onun hörmətini saxlayar, məsləhətlərinə qulaq asar, bir sözünü iki ələməzdi. Bu da həmin o üç-dörd nəfərin xoşuna gəlməzdi.

Amma bu azlığın içərisində Kərəməli adında birisi vardı ki, zalımlığı, eqoistliyi, paxıllığı və necə deyərlər, firsətkeşliyiylə kənddə ad çıxarmışdı. Yetdiyinə yetər, yetmədiyinə daş atardı. Ancaq Kərəməlinin daldan atdığı daş da çox vaxt topuğa yox, xoşlamadığı adamların birbaşa ürəyinə dəyər, qəlbini qırar və sanki o da bundan ləzzət alardı. Bir sözlə, Kərəməli-də zərrə qəddər də insaf yox idi. Dədə-babasından qalma var-dövlət onu qudurtmuş, cızığından çıxartmışdı. Özündən başqa heç kəsin irəli getməsinə istəməirdi. Kərəməli həm də həddən artıq xəsis idi. Yığdığı pulları xərcləməyə, övlad-uşağına sərf etməyə əli gəlməzdi.

Kərəməli evdə saxladığı pulunun say-hesabını da itirmişdi. Və qərribə idi ki, belə bəd xasiyyəti ilə gündəngünə varlanır, bu da kənd camaatını təəccübləndirirdi. Daha "paxıl artmaz" kimi atalar sözüne, el məsəllərinə inanmırdılar. Bahadır kişi işə adamları səbirli olmağa çağırır, "bunu bilin ki, yerin-göyün sahibi var, belə getməz", - deyər camaatı inandırmağa çalışırdı. Onun axır vaxtlar tez-tez işlətdiyi bu kəlmələr Kərəməlinin də qulağına çatmış və Bahadıra əməlli-başlı ziyan vuracağına söz vermişdi. Amma hardan başlamalı? Sanki savab iş görəcəkmış kimi buna görə elə hey fikirleşir, yuxu da yatmırdı.

Pul saymağı yaxşı bacarsa da, Kərəməli savadsızın biri idi. Məktəbin canı ondan qurtarsın deyər "3" yazıb attestat versələr də, dördüncü sinifdən bu yana kitab üzü çəkməmişdi. Dəqiq elmlərdən, xüsusilə fizikadan lap zəhləsi gərdədi. Dərsdə uc-qulağından eşitdiyi Nyutonun adı çəkiləndə sanki var-dövlətinə, qır-qızılına, bir sözlə, mirasına sahibləndiyi dədə-babasının goruna söyərdilər. Arxime-

din adı gələndə elə bil başına bir vanə qaynar su tökərdilər. Bu adamlar bağlı yaddaşında ilişib qalan işə tək-cə "evrika" sözü idi. İnsafən bunun Azərbaycan dilində "tapdım" anlamına gəldiyini də unutmamışdı. Amma indi Arximedə, onun vannadakı kəşfi də kərinə gəlmişdi. Gecənə bir ələmində "evrika, evrika", - deyib ucadan qışqırdı. Cəld ayağa qalxıb pal-paltarını geyinərək evdən çıxdı...

Səhərin alaqaaranlığında Bahadır kişinin həyətinə çoxlu adam toplaşmışdı. Yaxın qonşusu Kərəməli də həmin adamların içində idi. Yayın cırhacırında Bahadırın min bir əziyyətlə biçib yığdığı ot tayasına od düşmüşdü. Səhərin açılmasına təxminən iki saat qalmış baş verən yanğının xəbər tutan qonşular, özlərini yetirib əllərindən gələni etsələr də gec idi. Taya tamamilə yanıb külə dönmüşdü.

Hər kəsin xeyir-şərinə yarayan Bahadır kişiye kimsənin ziyan vurması heç kimin ağılına gəlmirdi. Kənd camaatının, elə Bahadırın da şübhələndiyi bir adam varsa, o da adamlara qarışıb təəssüflənən, zahirən kədərli görünərsə də, iç dünyasında toy-bayram havası çalınan Kərəməli idi. Amma kimsənin sübutu yoxuydu deyər, üstünə getmək istəməirdi. Kərəməli də ki, işini ehtiyatlı görmüş, hadisə yerində heç bir iz qoymamış, dəlil-sübut üçün ipucu verməmişdi. Yanğınla bağlı tək verdiyi bir şey varsa, o da ağızucu təsəlli idi.

Kərəməli Bahadıra boğazdan yuxarı dil-ağız eləyib evinə qayıtdı. Adəti üzrə illərdən bəri yığdığı pullara baxmaq istədi. İçərisindəki pulla birlikdə iri sellofon torba yoxa çıxmışdı. Özü kimi əlləm-qəlləm olan 13 yaşlı oğlu Nəşibdən şübhələnen Kərəməli onu yanına çağırırdı. Uşağı dilə tutub şirnikləndirdi, bahalı velosiped vəd verdi. Bu qədər var-dövlətin içərisində atasının xəsisliyinin əzabını yaşayan Nəşib də velosipedə susayıb gizlətdiyi pulun yerini nişan verdi. - Pulları srağagün gecə qonşumuz Bahadır əminin ot tayasının altında gizlətmişəm, - dedi. Oğlundan bu sözü eşidən Kərəməli yerə sərilib canını tapşırdı. Onun dəfn mərasimində on beş-iyirmi nəfər yaxın-uzaq qohumdan, bir də özü kimi üç-dörd kənd adamından başqa kimsə yox idi.

Nəriman MAHMUD